NN 111/2018 (12.12.2018.), Odluka o velikim izloženostima kreditnih institucija

HRVATSKA NARODNA BANKA

2162

Na temelju članka 101. stavka 2. točke 3. Zakona o kreditnim institucijama (»Narodne novine«, br. 159/2013., 19/2015., 102/2015. i 15/2018.), članka 395. stavka 1. i članka 493. stavka 4. Uredbe (EU) br. 575/2013 (SL L 176, 27. 6. 2013.), kako je izmijenjena Uredbom (EU) 2017/2395, SL L 345, 27. 12. 2017.) i članka 43. stavka 2. točke 9. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci (»Narodne novine«, br. 75/2008. i 54/2013.) guverner Hrvatske narodne banke donosi

ODLUKU
O VELIKIM IZLOŽENOSTIMA KREDITNIH INSTITUCIJA

I. OPĆE ODREDBE

Predmet Odluke i pojmovi

Članak 1.

(1) Ovom se Odlukom propisuju:

1) niži limit za potrebe članka 395. stavka 1. Uredbe (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 (SL L 176, 27. 6. 2013.), kako je izmijenjena Uredbom (EU) 2017/2395 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2017. o izmjeni Uredbe (EU) br. 575/2013 u pogledu prijelaznih uređenja za ublažavanje učinka uvođenja MSFI-ja 9 na regulatorni kapital te za tretman velikih izloženosti u slučaju određenih izloženosti javnog sektora koje su nominirane u domaćoj valuti bilo koje države članice (Tekst značajan za EGP) (SL L 345, 27. 12. 2017.), u nastavku teksta: Uredba (EU) br. 575/2013),

2) primjena članka 493. stavka 4. Uredbe (EU) br. 575/2013 i

3) indikatori za potrebe utvrđivanja grupe povezanih osoba iz članka 3. točke 18. Zakona o kreditnim institucijama.

(2) Pojmovi koji se upotrebljavaju u ovoj Odluci imaju značenje kao u Zakonu o kreditnim institucijama i Uredbi (EU) br. 575/2013.

(3) Primjeri povezivanja osoba u grupu povezanih osoba, koji se daju radi lakšeg razumijevanja ove Odluke, prikazani su u Prilogu ove Odluke, koji čini njezin sastavni dio.

II. LIMIT ZA POTREBE ČLANKA 395. UREDBE (EU) 575/2013

Visina limita

Članak 2.

Kreditna institucija dužna je članak 395. stavak 1. podstavke 1. i 2. Uredbe (EU) br. 575/2013 primijeniti na način da riječi »150 milijuna eura« zamijeni riječima »3 milijuna kuna«.

III. PRIJELAZNO RAZDOBLJE ZA ODREĐENE IZLOŽENOSTI JAVNOG SEKTORA

Limiti važeći u prijelaznom razdoblju

Članak 3.

(1) Odstupajući od članka 395. stavka 1. Uredbe (EU) br. 575/2013, kreditnim institucijama dopušten je nastanak izloženosti iz članka 493. stavka 5. Uredbe (EU) br. 575/2013 koje ispunjavaju uvjete iz stavka 6. tog članka, do sljedećih ograničenja:

1) 75% osnovnoga kapitala kreditne institucije do 31. prosinca 2019. i

2) 50% osnovnoga kapitala kreditne institucije do 31. prosinca 2020.

(2) Ograničenja navedena u stavku 1. ovog članka primjenjuju se na vrijednosti izloženosti nakon primjene tehnika smanjenja kreditnog rizika u skladu s člancima od 399. do 403. Uredbe (EU) br. 575/2013.

IV. GRUPA POVEZANIH OSOBA

Grupa povezanih osoba

Članak 4.

(1) Kreditna institucija dužna je primjenjivati odredbe ove Odluke koje se odnose na grupu povezanih osoba u svakom slučaju kada je Uredbom (EU) br. 575/2013 propisano da se dvije ili više osoba povežu u grupu povezanih osoba jer čine jedan rizik u skladu s člankom 4. stavkom 1. točkom 39. Uredbe (EU) br. 575/2013.

(2) Pri utvrđivanju postojanja grupe povezanih osoba na način iz članka 4. stavka 1. točke 39. Uredbe (EU) br. 575/2013 kreditna institucija dužna je utvrditi postoji li:

1) odnos kontrole u skladu s člankom 4. stavkom 1. točkom 37. Uredbe (EU) br. 575/2013 i

2) gospodarska i financijska međupovezanost.

Postupak utvrđivanja grupe povezanih osoba

Članak 5.

(1) Kreditna institucija dužna je utvrditi povezanost između klijenata utemeljenu na odnosu kontrole kao i gospodarsku i financijsku međupovezanost te ih dokumentirati. Pritom je dužna poduzeti sve razumne korake i u obzir uzeti sve raspoložive informacije, uključujući i podatak da je druga institucija formirala grupu povezanih osoba za određene klijente, kao i podatke o povezanim osobama koje je klijent dužan objaviti u skladu s relevantnim standardima financijskog izvještavanja. Utvrđivanje mogućih povezanosti treba biti sastavni dio procesa kreditne institucije za odobravanje i praćenje izloženosti.

(2) Kreditna institucija dužna je redovito pratiti promjene povezanosti među klijentima u sklopu provođenja postupka praćenja izloženosti te u slučaju planiranoga značajnog povećanja izloženosti.

(3) Kreditna institucija dužna je ispitivanje moguće gospodarske i financijske međupovezanosti klijenata provoditi na način koji je proporcionalan iznosu izloženosti.

(4) U smislu stavka 3. ovog članka kreditna institucija dužna je provoditi detaljno ispitivanje međupovezanosti u svakom slučaju u kojem je ukupan iznos svih izloženosti kreditne institucije prema jednoj osobi veći od 5% osnovnoga kapitala kreditne institucije ili grupe kreditnih institucija u RH ako se ispitivanje provodi na potkonsolidiranoj ili konsolidiranoj razini.

(5) Pri utvrđivanju grupe povezanih osoba utemeljene na kombinaciji indikatora kontrole i gospodarske i financijske međupovezanosti kreditna institucija dužna je prikupiti informacije o svim osobama koje čine lanac širenja financijske zaraze, pri čemu je dužna uzeti u obzir i informacije o povezanosti preko osoba koje nisu klijenti kreditne institucije, ako kreditna institucija raspolaže takvim informacijama.

Dužnosti uprave i višeg rukovodstva

Članak 6.

(1) Uprava kreditne institucije dužna je donijeti i provoditi politiku za utvrđivanje povezanosti među klijentima.

(2) Uprava kreditne institucije i više rukovodstvo dužni su:

1) osigurati provođenje odgovarajućih postupaka za utvrđivanje povezanosti među klijentima

2) osigurati dokumentiranje postupaka iz točke 1. ovog stavka i

3) periodično preispitivati postupke iz točke 1. ovog stavka.

Odnos kontrole

Članak 7.

(1) U smislu članka 4. stavka 1. točke 39. Uredbe (EU) br. 575/2013 kreditna institucija dužna je utvrditi da dvije ili više osoba čine jedan rizik ako među njima postoji odnos kontrole bez obzira na to provodi li osoba stvarnu kontrolu.

(2) Iznimno od stavka 1. ovog članka, ako kreditna institucija unatoč utvrđenom odnosu kontrole smatra da dvije ili više osoba ne čine jedan rizik, dužna je to detaljno i sveobuhvatno dokazati (Primjer K 1 u Prilogu).

(3) Kreditna institucija dužna je primijeniti koncept kontrole propisan člankom 4. stavkom 1. točkom 37. Uredbe (EU) br. 575/2013 na sljedeći način:

1) za osobu koja je matično društvo sa sjedištem u Republici Hrvatskoj i koja sastavlja konsolidirane godišnje financijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu (»Narodne novine«, br. 78/2015., 134/2015. i 120/2016), u skladu s člankom 23. tog Zakona, pritom je kreditna institucija dužna formirati grupu povezanih osoba tako da u nju uključi društva obuhvaćena konsolidiranim financijskim izvještajima toga matičnog društva, neovisno o tome je li matično društvo klijent kreditne institucije ili nije

2) za osobu koja je matično društvo sa sjedištem u drugoj državi članici i koja sastavlja konsolidirane financijske izvještaje u skladu s propisom u koji je prenesena Direktiva 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o godišnjim financijskim izvještajima, konsolidiranim financijskim izvještajima i povezanim izvješćima za određene vrste poduzeća, o izmjeni Direktive 2006/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i o stavljanju izvan snage direktiva Vijeća 78/660/EEZ i 83/349/EEZ (Tekst značajan za EGP) (SL L 182, 29. 6. 2013.) kako je zadnje izmijenjena direktivom 2014/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o izmjeni Direktive 2013/34/EU u pogledu objavljivanja nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti određenih velikih poduzeća i grupa (Tekst značajan za EGP) (SL L 330, 15. 11. 2014.), u skladu s člankom 22. stavcima 1. i 2. te direktive kako su preneseni u propise te države članice, pritom je kreditna institucija dužna formirati grupu povezanih osoba tako da u nju uključi društva obuhvaćena konsolidiranim financijskim izvještajima toga matičnog društva, neovisno o tome je li matično društvo klijent kreditne institucije ili nije

3) za osobu koja sastavlja konsolidirane financijske izvještaje u skladu s međunarodnim računovodstvenim standardima koji se primjenjuju u skladu s Uredbom (EZ) br. 1606/2002, pritom je kreditna institucija dužna formirati grupu povezanih osoba tako da u nju uključi društva obuhvaćena konsolidiranim financijskim izvještajima toga matičnog društva, u skladu s tim računovodstvenim standardima, neovisno o tome je li matično društvo klijent kreditne institucije ili nije i

4) za osobe osim onih iz točaka od 1. do 3. ovog stavka, smatra se da odnos kontrole postoji ako između fizičke ili pravne osobe i drugog društva postoji odnos sličan odnosu matičnog društva i društva kćeri iz točaka od 1. do 3. ovog stavka, uzimajući u obzir odredbe stavaka 4. i 5. ovog članka.

(4) U slučaju iz stavka 2. točke 4. ovog članka smatra se da odnos kontrole postoji ako je ispunjen bilo koji od sljedećih uvjeta:

1) osoba ima većinu glasačkih prava u drugoj osobi

2) osoba ima pravo ili mogućnost imenovati ili opozvati većinu članova uprave ili nadzornog odbora ili upravnog odbora ili izvršnih direktora ili članova upravljačkog tijela druge osobe

3) osoba ima pravo ili mogućnost ostvarivanja prevladavajućeg utjecaja nad drugom osobom na temelju ugovora sklopljenog s tom osobom ili na temelju odredbi osnivačkog akta ili statuta.

(5) U slučaju iz stavka 2. točke 4. ovog članka, pri procjeni postoji li odnos kontrole između dviju ili više osoba kreditna institucija dužna je razmotriti sljedeće indikatore kontrole:

1) ima li osoba moć odlučivanja o strategiji ili moć upravljanja poslovanjem druge osobe

2) ima li osoba moć donošenja ključnih poslovnih odluka vezanih uz drugu pravnu osobu, kao što je prijenos dobiti i gubitka

3) ima li osoba pravo ili mogućnost koordinirati vođenje poslova jedne pravne osobe s vođenjem poslova druge pravne osobe radi ostvarivanja zajedničkih ciljeva (npr. kada su većina članova uprave odnosno drugih upravljačkih tijela ili nadzornih odbora tih društava iste osobe) i

4) udio koji premašuje 50% dionica ili 50% kapitala druge osobe.

(6) Kreditna institucija dužna je u grupu povezanih osoba uključiti dvije ili više osoba među kojima postoji odnos kontrole čak i ako su u skladu s primijenjenim računovodstvenim okvirom izuzeta iz obuhvata konsolidiranih financijskih izvještaja.

(7) Kreditna institucija dužna je u grupu povezanih osoba uključiti dvije ili više osoba među kojima postoji odnos kontrole bez obzira na to jesu li izloženosti prema tim osobama izuzete iz ograničenja najveće dopuštene izloženosti u skladu s člankom 400. stavcima 1. i 2. Uredbe (EU) br. 575/2013.

Osnovni indikatori gospodarske i financijske međupovezanosti

Članak 8.

(1) Kreditna institucija dužna je pri utvrđivanju gospodarske i financijske međupovezanosti između dvije ili više osoba u skladu s člankom 4. stavkom 1. točkom 39. pod b) Uredbe (EU) br. 575/2013 u obzir uzeti specifičnosti svakog slučaja te utvrditi grupu povezanih osoba ako čine jedan rizik jer su tako međusobno povezane da bi se, ako bi za jednu od tih osoba

nastali financijski problemi, posebno teškoće povezane s financiranjem ili otplatom, druga osoba ili sve ostale osobe iz te grupe vjerojatno i same suočile s poteškoćama povezanima s financiranjem ili otplatom (primjeri GF 1, GF 2, GF 3 i GF 4 u Prilogu).

(2) Iznimno od stavka 1. ovog članka, kreditna institucija može utvrditi da unatoč utvrđenim indikatorima gospodarske i financijske međupovezanosti osobe ne čine jedan rizik ako dokaže:

1) da financijske poteškoće ili propast jedne osobe ne bi doveli do poteškoća povezanih s financiranjem ili otplatom, za drugu osobu ili

2) da je jedna osoba gospodarski ili financijski ovisna o drugoj osobi samo u ograničenoj mjeri, odnosno da ta osoba brzo može naći zamjenu za drugu osobu.

(3) Kreditna institucija dužna je pri utvrđivanju gospodarske i financijske međupovezanosti iz stavka 1. ovog članka procijeniti sljedeće indikatore:

1) u slučaju kada jedna osoba u cijelosti ili djelomično jamči za izloženost druge osobe, a iznos jamstva/garancije toliko je značajan da bi naplata na temelju jamstva/garancije mogla izdavatelju jamstva/garancije prouzročiti financijske poteškoće

2) ako član subjekta u skladu s pravnim okvirom koji uređuje poslovanje tog subjekta odgovara za obveze tog subjekta (npr. opći partner u ograničenom partnerstvu), a iznos obveze toliko je značajan da bi njezina naplata mogla članu subjekta prouzročiti financijske poteškoće

3) ako značajan dio godišnjih primitaka ili izdataka jedne osobe proizlazi iz poslovanja s drugom osobom (npr. vlasnik stambene ili poslovne nekretnine ostvaruje većinu prihoda od najamnine/zakupnine od jednog najmoprimca/zakupoprimca) za koju se ne može brzo naći zamjena

4) u slučaju kada je znatan dio proizvodnje određenog proizvođača namijenjen jednom kupcu za kojeg se ne može brzo naći zamjena

5) kada se osobe u znatnijem iznosu koriste ili se očekuje da će se koristiti istim izvorom financiranja za podmirivanje obveza prema kreditnoj instituciji, a ni jedna osoba nema neovisni izvor prihoda iz kojeg bi mogla otplaćivati i u potpunosti podmiriti obveze prema kreditnoj instituciji

6) drugi slučajevi u kojima osobe zakonski ili ugovorno zajednički odgovaraju za obveze prema kreditnoj instituciji (npr. mjenični obveznici, dužnik i sudužnik ili dužnik i njegov bračni drug / osoba koja ima položaj jednak položaju u bračnoj zajednici)

7) u slučaju kada se znatan dio potraživanja ili obveza jedne osobe odnosi na jednu drugu ugovornu stranu

8) kada osobe imaju iste vlasnike, dioničare ili članove uprave, uključujući društva koja su povezana zajedničkim vođenjem na način iz članka 15. stavka 1. točaka 1. i 3. Zakona o kreditnim institucijama

9) kada pravne osobe imaju mali broj istih klijenata, a mogućnosti su pronalaženja novih klijenata ograničene

10) kada postoji odnos dužnika i davatelja kolaterala, ako je iznos kolaterala toliko velik da bi naplata na temelju kolaterala mogla davatelju kolaterala prouzročiti ozbiljne financijske poteškoće i

11) kada postoje odnosi po svojoj bîti slični indikatorima iz točaka od 1. do 10. ovog stavka.

(4) Ako je klijent kreditne institucije gospodarski ili financijski ovisan o više drugih osoba koje nisu ovisne jedna o drugoj, kreditna institucija dužna je formirati više grupa povezanih osoba kako bi u njih uključila klijenta i zasebno svaku od osoba o kojoj je on gospodarski ili financijski ovisan.

(5) Kreditna institucija dužna je u jednu grupu povezanih osoba uključiti dvije ili više osoba koje su gospodarski ili financijski ovisne o trećoj osobi i u slučaju kada ta treća osoba nije klijent kreditne institucije.

(6) Kreditna institucija dužna je u grupu povezanih osoba uključiti dvije ili više osoba među kojima postoji odnos gospodarske i financijske međupovezanosti bez obzira na to jesu li izloženosti prema tim osobama izuzete iz ograničenja najveće dopuštene izloženosti u skladu s člankom 400. stavcima 1. i 2. Uredbe (EU) br. 575/2013.

Gospodarska i financijska međupovezanost na osnovi istog izvora financiranja

Članak 9.

Pri utvrđivanju gospodarske i financijske međupovezanosti kreditna institucija dužna je osim indikatora iz članka 8. ove Odluke razmotriti i sljedeće situacije:

1) u kojima će se poteškoće u financiranju jedne osobe vjerojatno proširiti na drugu osobu zbog jednosmjerne ili dvosmjerne ovisnosti o istom izvoru financiranja; pritom nije potrebno obuhvatiti situacije u kojima se osobe financiraju na istom tržištu (npr. tržište komercijalnih zapisa) ili u kojima je ovisnost osoba o njihovu postojećem izvoru financiranja nastala zbog pogoršanja njihove kreditne sposobnosti pa zbog toga ne mogu brzo zamijeniti taj izvor financiranja

2) u kojima kreditna institucija koja utvrđuje povezanost svojih klijenata, njezina grupa kreditnih institucija u RH ili njezina grupa povezanih osoba čine izvor financiranja o kojem ovise druge osobe, pri čemu se taj izvor financiranja ne može brzo zamijeniti (primjeri GF 5 i GF 6 u Prilogu)

3) u kojima je jedan subjekt izvor financiranja (npr. ista kreditna institucija ili intermedijarno društvo koji se ne mogu brzo zamijeniti)

4) upotrebu sličnih struktura

5) oslanjanje na obveze iz jednog izvora (npr. jamstva, kreditna potpora u strukturiranim transakcijama ili neobvezujućim linijama likvidnosti) uzimajući u obzir solventnost tog izvora, posebno kada postoji ročna neusklađenost između odnosne imovine i učestalosti potreba za refinanciranjem.

Pristup za izloženosti prema središnjoj državi

Članak 10.

(1) Kreditna institucija dužna je u jednu grupu povezanih osoba sa središnjom državom uključiti svaku osobu koja je sa središnjom državom povezana odnosom kontrole iz članka 7. ove Odluke ili odnosom iz članaka 8. ili 9. ove Odluke koji pokazuje da sa središnjom državom čini jedan rizik.

(2) Iznimno od stavka 1. ovog članka, kreditna institucija može u skladu s definicijom grupe povezanih osoba prema posljednjem podstavku članka 4. stavka 1. točke 39. Uredbe (EU) br. 575/2013 procijeniti postojanje grupe povezanih osoba:

1) posebno za svaku osobu koja je pod izravnom kontrolom središnje države ili je izravno gospodarski i financijski povezana s njom (»alternativni pristup – primjena na sve izravno ovisne osobe«, Primjer SD 2 u Prilogu) ili

2) posebno samo za određenu osobu koja je pod izravnom kontrolom središnje države ili je izravno gospodarski i financijski povezana s njom (»alternativni pristup – djelomična primjena«, Primjer SD 1 u Prilogu).

(3) U slučajevima iz stavka 2. ovog članka kreditna institucija dužna je:

1) izloženost prema središnjoj državi uključiti u svaku grupu povezanih osoba koje su zasebno određene za svaku fizičku ili pravnu osobu koje su pod izravnom kontrolom središnje države ili su izravno gospodarski i financijski povezane s njom (Primjer SD 2 u Prilogu) i

2) u svaku grupu povezanih osoba uključiti i osobe koje su pod kontrolom ili koje su gospodarski i financijski povezane s osobom koja je pod izravnom kontrolom središnje države ili je izravno gospodarski i financijski povezana s njom (Primjer SD 3 u Prilogu).

(4) U slučajevima iz stavka 2. ovog članka, ako su osobe koje su pod izravnom kontrolom središnje države ili koje su izravno gospodarski i financijski povezane s njom, istodobno gospodarski i financijski ovisne jedna o drugoj, kreditna institucija dužna je za te osobe formirati zasebnu grupu povezanih osoba, iz koje je isključena izloženost prema središnjoj državi (Primjer SD 4 u Prilogu).

(5) Ovaj članak primjenjuje se i na jedinice područne (regionalne) ili lokalne samouprave na koje se primjenjuje članak 115. stavak 2. Uredbe (EU) br. 575/2013 te na fizičke i pravne osobe pod izravnom kontrolom tih jedinica područne (regionalne) ili lokalne samouprave ili povezane s njima.

Povezanost između grupe utvrđene na odnosu kontrole i grupe utvrđene na gospodarskoj i financijskoj međupovezanosti

Članak 11.

(1) Kreditna institucija dužna je provoditi postupak utvrđivanja grupe povezanih osoba na način da prvo utvrdi grupe osoba koje su povezane odnosom kontrole u skladu s člankom 4. stavkom 1. točkom 39. podtočkom a) Uredbe (EU) br. 575/2013 i grupe osoba koje su povezane gospodarski i financijski u skladu s člankom 4. stavkom 1. točkom 39. podtočkom b) iste Uredbe.

(2) Nakon utvrđivanja grupa na način iz stavka 1. ovog članka kreditna institucija dužna je analizirati postoji li povezanost među tako utvrđenim grupama, odnosno dužna je procijeniti je li potrebno povezati grupu utvrđenu na odnosu kontrole s grupom osoba koje su povezane gospodarski i financijski. Pritom je dužna svaki slučaj analizirati zasebno kako bi se mogući lanac financijske zaraze utvrdio na temelju pojedinačnih okolnosti (primjeri K/GF 1 i K/GF 2 u Prilogu).

(3) Ako među osobama koje čine dio različitih grupa utemeljenih na odnosu kontrole postoji gospodarska i financijska međupovezanost, kreditna institucija dužna je sve osobe koje su u lancu financijske zaraze povezati u jednu grupu povezanih osoba.

(4) U slučaju iz stavka 3. ovog članka, ako je matično društvo osoba koja je gospodarski i financijski ovisna o osobi iz druge grupe, kreditna institucija dužna je u jednu grupu povezanih osoba uključiti i sve osobe koje su pod kontrolom tog matičnog društva (Primjer K/GF 3 u Prilogu).